

71 § LAUSUNTO: HAJAJÄTEVESITYÖRYHMÄN LOPPURAPORTTI JA LUONNOS
VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TALOUSJÄTEVESIEN
KÄSITTELYVAATIMUSTEN TOIMEENPANOSTA VUOSINA 2010 - 2017

DNO HAN 82/2010

YMP.LTK 8.4.2010 § 11

Ympäristöministeriö asetti 25.5.2007 työryhmän edistämään hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa ja koordinoimaan eri osapuolten yhteistyötä. Työryhmä on luovuttanut loppuraporttinsa ympäristöministeriölle 2.3.2010. Työryhmän rinnalle ministeriö kutsui 5.6.2009 oikeustieteen lisensiaatti Lauri Tarastin selvittämään hajajätevesiasetuksen nykytilaa ja siinä ilmenneitä ongelmia sekä tekemään ehdotukset toimeenpanossa ilmenneiden ongelmien poistamiseksi ja toimeenpanon edistämiseksi. Selvitysmiehen 14.12.2009 luovuttamaan raporttiin (hajajätevesiselvitys) sisältyy ehdotuksia taloudellisiksi toimenpiteiksi sekä ehdotus hajavesiasetuksen toimeenpanoa koskevaksi valtioneuvoston asetuksiksi.

Työryhmän raportissa esitetään mm. seuraavia keskeisiä ehdotuksia hajajätevesiasetuksen toimeenpanon edistämiseksi:

- Haja-asutuksen jätevesikuormitusta vähennetään nykyisen lainsäädännön keinoin ja ohjeistusta kehittäen. Ympäristönsuojelulaki ja hajajätevesiasetus antavat mahdollisuudet kiinteistön kaikki olosuhteet huomioon ottavien tehostamistoimenpiteiden toteuttamiselle siten, että ne eivät muodostu kiinteistölle kohtuuttomiksi.

Selvitysmies Lauri Tarasti on tehnyt esityksen ympäristöministeriölle, jossa hän toteaa, että voimassa olevaa hajajätevesiasetusta ei ole syytä muuttaa. Hän ehdottaa kuitenkin säädettäväksi erillisen toimeenpanoasetuksen, jossa olisi tarkentavia säännöksiä esimerkiksi kohtuuttomuustilanteista.

- Kiinteistökohtaista neuvontaa kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa. Valtion talousarvioon lisätään tätä koskeva vuosittainen määräraha 5 miljoonaa euroa vuoteen 2014 saakka. Kiinteistöllä tulee olla nykyistä paremmin saatavissa puolueettoman asiantuntijan arvio nykyisen jätevesijärjestelmän riittävydestä, muutostarpeesta ja toteutuksen vaihtoehdoista sekä vaihtoehtoisten järjestelmien käytön ja huollon vaatimuksista. Tällaisen asiantuntemuksen helppo ja kohtuuhintainen saatavuus tulee järjestää.

Selvitysmies Tarasti on tehnyt samansisältöisen ehdotuksen määrärahaesityksineen.

- Viestintää tehostetaan ja kohdennetaan ympäristöministeriön johdolla yhteistyössä viranomaisten ja alan toimijoiden kanssa yhteisen suunnitelman mukaisesti. Ristiriitainen tieto ja monenlaiset tulkinnat ovat haitanneet asetuksen toimeenpanoa.

Selvitysmies Tarasti on esittänyt toimeenpanoasetuksella säädettäväksi laajalevikkisen tiedotteen laatimisen ja levittämisen ympäristöministeriön velvoitteeksi.

- Asiantuntevaa ja puolueetonta suunnittelua käytetään kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän valinnassa ja toteuttamisessa. Tätä edistetään saattamalla ostetut suunnittelupalvelut kotitalousvähennyksen piiriin kattavasti. Selvitysmies Tarasti on esittänyt, että kaikki jätevesijärjestelmän suunnittelukustannukset kuuluisivat kotitalousvähennyksen piiriin.

- Jätevesikuormitusta ennalta ehkäisevät toimet otetaan huomioon arvioitaessa jätevesien käsittelytarvetta sekä suunniteltaessa käsittelyjärjestelmää.

- Kokonaisvaltaisessa suunnittelussa kiinteistölle valitaan sen ympäristö- ja käyttöolosuhteisiin parhaiten soveltuva jätevesijärjestelmä. Hyvässä suunnitelmassa on valittu tarkastelluista mahdollisista vaihtoehdoista rakennuskohteeseen ja rakennuttajan tarpeisiin parhaiten soveltuva menetelmä tai niiden yhdistelmä.

- Kiinteistön haltija huolehtii siitä, että kiinteistön jätevesijärjestelmä toimii säännösten edellyttämällä tavalla eikä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheudu. Ostetut käytön ja huollon palvelut sisällytetään kotitalousvähennyksen piiriin vähintään vuoteen 2018 asti. Jätevesijärjestelmän toimintavarmuus edellyttää oikeaa käyttöä sekä säännöllistä järjestelmän toiminnan tarkkailua ja huoltoa. Viranomainen varmistaa käyttö- ja huolto-ohjeen olemassa olon jätevesijärjestelmän käyttöönoton yhteydessä.

Selvitysmies Tarasti on esittänyt säädettäväksi, että kiinteistön pienpuhdistamon toimivuudesta tehdään ilmoitus kunnan viranomaiselle viisivuotiskausittain.

- Kuntien vesihuollon kehittämissuunnitelmat päivitetään kattamaan myös haja-asutusalueiden jätevesihuolto. Kehittämissuunnitelmissa esitetään rajauksiin ne alueet, jotka on tarkoitus saattaa lähivuosina viemäriverkoston piiriin.

Selvitysmies Tarasti on ehdottanut, että kunnan tulisi merkitä 31.12.2010 mennessä vesihuollon kehittämissuunnitelmaansa ne viemäriverkoston piiriin suunnitellut alueet, joita koskee viimeistään 31.12.2017 aloitettavaksi tarkoitettu toteuttamiskelpoinen suunnitelma.

- Taloudelliset ohjauskeinot otetaan nykyistä tehokkaampaan käyttöön vauhdittamaan asetuksen toimeenpanoa vuoden 2013 loppuun mennessä. Kotitalousvähennys laajennetaan koko kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän tehostamistoimien sekä käytön ja huollon kattavaksi. Rakennusten korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksen jätevesiavustuksen ehtoja muutetaan siten, että tarkoitukseen osoitetut määrärahat tulevat käytetyksi. Työryhmä on tehnyt kotitalousvähennyksen laajentamista sekä jätevesiavustusten ehtoja käsittelevät esitykset ympäristöministeriölle ja valtiovarainministeriölle. Maa- ja metsätalous- sekä ympäristöministeriön vesihuollon tuet tarkistetaan tarvetta vastaavaksi ja kohdistetaan erityisesti kuntien hyväksymiin yhteisiin jätevesihankkeisiin mukaan lukien kyläyhteisöjen elinvoimaisuuden kannalta keskeiset kohteet.

Selvitysmies Tarasti on ehdottanut maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön vesihuoltoavustusten määrän nostamista valtion talousarviossa vuosiksi 2011–2015. Rakennusten korjaus-, energia- ja terveyshaittaavustuksen tukiprosenttia Tarasti esittää korotettavaksi, eikä avustuksen tulisi estää kotitalousvähennyksen saantia. Kotitalousvähennyksen piiriä selvitysmies esittää laajennettavaksi kattamaan koko jätevesisuunnittelun kustannukset.

- Tieto- ja tiedonvälitysjärjestelmiä kehitetään niin, että ne keskitetysti, reaaliajassa palvelevat rakentamisen valvontaa sekä jätevesijärjestelmien käytön- ja huollon organisointia ja toimivuuden valvontaa. Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotietojen (RHT) vesihuollon liittymätiedot ja kuntien rakennus- ja huoneistorekisterin (RHR) vesihuollon liittymätiedot tulee saattaa ajan tasalle. Kunnat korjaavat valmiiden rakennusten liittymätiedot ajan tasalle kunnan oman erillisen suunnitelman perusteella

- Perustetaan asetuksen toimeenpanon seurantaryhmä.

Ympäristöministeriössä on valmisteltu ehdotus määräaikaiseksi valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 – 2017. Asetusluonnoksen mukaan hajajätevesiasetuksen mukainen siirtymäaika käyttökuntoisille jätevesijärjestelmille jatkuisi 31.12.2017 asti, jos

- kiinteistön haltija ja muut kiinteistöllä vakituisesti asuvat ovat täyttäneet 70 vuotta viimeistään 31.12.2013 tai
- kiinteistö sijaitsee alueella, joka vesihuoltolaissa tarkoitetussa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa viimeistään 31.12.2012 esitetty ulotettavaksi viemäriverkoston piiriin 31.12.2017 mennessä.

Säännöksen tarkoituksena on ehkäistä investoinnit uuteen jätevesijärjestelmään erityisesti sellaisilla kiinteistöillä, jotka vanhan sukupolven väistyessä ovat lähitulevaisuudessa mahdollisesti jäämässä asumattomiksi tai joille on tulossa viemäriverkosto.

Kiinteistön haltijan olisi ilmoitettava kirjallisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 31.12.2013 mennessä jätevesijärjestelmän parantamistoimien lykkäämisestä.

Asetusluonnoksessa säädetään myös talousjätevesien käsittelyvaatimusten noudattamisen valvonnasta: Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on kohdennettava valvontaa ympäristön pilaantumisen vaaran suuruuden perusteella, kiinnittäen huomiota erityisesti kiinteistöllä syntyvien jätevesien määrään ja laatuun sekä kiinteistön sijaintiin suhteessa pohjavesialueisiin ja vesistöön tai siihen johtavaan uomaan.

Hajajätevesiryhmän loppuraporttiin ja selvitysmiehen raporttiin voi tutustua osoitteessa www.ymparisto.fi > Palvelut ja tuotteet > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja > YMrä 4/2010 / YMrä 25/2009. Luonnos valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta sekä asetusta koskevaksi taustamuistioksi ovat saatavissa osoitteessa www.ymparisto.fi > Ajankohtaista > Ympäristöministeriö, ajankohtaista > Lausunnolla.

Ympäristöministeriö varaa mm. kunnille tilaisuuden antaa lausuntonsa hajajätevesityöryhmän loppuraportista ja asetusluonnoksesta.

Ympäristönsuojelusihteeri on valmistellut asian.

**Ympäristötoimen-
johtajan ehdotus:**

Ympäristölautakunta antaa seuraavan lausunnon hajajätevesityöryhmän loppuraportista ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsitteilyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 – 2017 ja esittää sen edelleen kunnanhallitukselle Hankasalmen kunnan lausunnoksi:

Hankasalmen kunnan ympäristölautakunnalla ei ole huomauttamista työryhmän raportissa ja asetusluonnoksessa esitettyihin toimenpiteisiin. Ympäristönsuojelulaki ja hajajätevesiasetus sekä uusi asetusluonnos antavat mahdollisuudet kiinteistön kaikki olosuhteet huomioon ottavien tehostamistoimenpiteiden toteuttamiselle siten, että ne eivät muodostu kiinteistölle kohtuuttomiksi. Siirtymäajan jatkuminen ilman erillistä päätösmenettelyä osalla kiinteistöistä helpottaa jonkin verran myös kuntien viranomaisten työruuhkaa varsinaisen siirtymäajan lopulla.

Rahoituksen lisääminen jätevesien käsittelyn parantamistoimenpiteisiin verovähennysten, avustusten ja neuvontatyön tukemisen kautta ovat tarpeen parantamistoimenpiteiden toteutumisen vauhdittamiseksi.

Puolueetonta kiinteistökohtaista neuvontaa tarvitaan huomattavasti lisää. Neuvonta tulee toteuttaa kiinteässä yhteistyössä kuntien kanssa, koska rakennus- ja toimenpideluvat käsitellään kunnissa ja kunnilla on ensisijainen vastuu kiinteistöillä syntyvien jätevesien käsittelyn valvonnasta. Yhteisiä käytäntöjä ja näkemyksiä voitaisiin käsitellä esimerkiksi alueellisilla neuvottelu- ja koulutuspäivillä.

Ehdotetut toimenpiteet tarjoavat ratkaisuja moniin hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa hidastaneisiin ja vaikeuttaneisiin ongelmiin. Pienten kuntien vakava resurssipula jää vielä ratkaisematta. Tietojärjestelmien saattaminen ajan tasalle, ilmoitusten ja lisäämisen-, toimenpidelupa- ja rakennuslupahakemusten käsittely sekä valvonnan järjestäminen teettävät haja-asutusvaltaisissa kunnissa runsaasti työtä. Haja- ja loma-asutusta on eniten juuri asukasmäärältään pienissä kunnissa, joilla on suuria taloudellisia vaikeuksia selviytyä palvelujen järjestämisestä. Määräaikainen korvamerkitty rahoitus viranomaistehtävien hoidon järjestämiseksi olisi erittäin tarpeellista, jotta asetuksen toimeenpano saataisiin kokonaisuudessaan hoidettua asianmukaisesti. Rahoitusta tulisi olla käytettävissä mahdollisimman nopeasti ja ainakin vuoteen 2017 asti.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Asiakohdan yhteydessä kuultiin asiantuntijana ympäristönsuojelusihteeri Sirpa Peitsenheimo-Aarniota.

KH 26.4.2010 § 71

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy ympäristölautakunnan esityksen Hankasalmen kunnan lausunnoksi.

Täytäntöönpano: Ympäristöministeriö

Päätös: Kunnanjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Otteen tarkastetusta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa

Hankasalmi 30.4.2010

Riitta Ylönen
arkistinhoitaja